

Teorie sociální politiky

Úvodní informace

Vymezení sociální politiky a počátky její
moderní podoby

Obsah přednášky

- Základní informace týkající se kurzu
- Vymezení sociální politiky a základní pojmy
- Společenské předpoklady vzniku moderní sociální politiky a její počátky

Cíl předmětu

- Přiblížit teoretické aspekty a proměny sociální politiky
- Nastínit vývoj sociálního státu, jeho typy a problémy
- Zprostředkovat znalosti o tvorbě a aplikaci regionální sociální politiky

Hlavní témata kurzu

- **1. přednáška:** formování moderní sociální politiky
- **2. přednáška:** typologie sociálního státu, krize sociálního státu a její příčiny
- **3. přednáška:** tvorba sociální politiky na místní úrovni – komunitní plánování sociálních služeb, shrnutí hlavních témat

Povinnosti studentů

- Závěrečná písemná zkouška

Základní literatura

- BURYOVÁ, I.-NENIČKA, L. 2019. *Teorie sociální politiky. Distanční studijní opora.* Karviná: OPF SLU.
- KREBS, V. et al., 2005. *Sociální politika.* Praha: ASPI. ISBN 80-7357-050-5.
- TOMEŠ, I. 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-680-3.

Vymezení sociální politiky

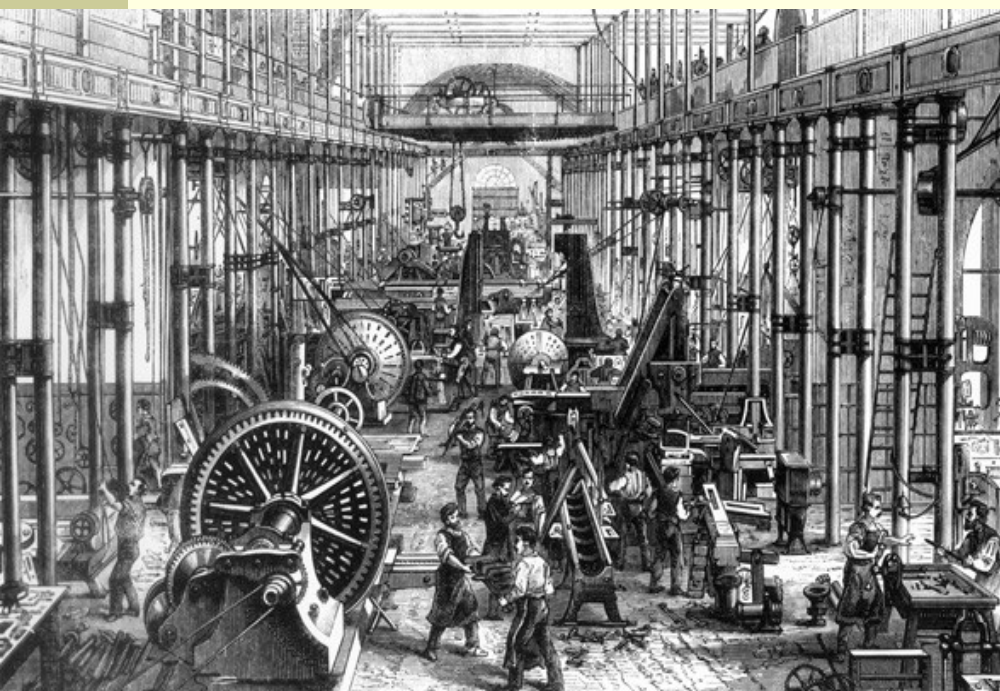
- *„Soustavné a cílevědomé úsilí sociálních subjektů o změnu nebo udržení sociálních systémů“ (TOMEŠ, I., 2010. Úvod do teorie a metodologie sociální politiky).*
- *„Soubor aktivit, opatření, které cílevědomě směřují k rozvoji člověka, způsobu jeho života, k zabezpečení sociální suverenity, či bezpečí v rámci daných politických a hospodářských možností země.“ (Zákon č.108/2006, ve znění pozdějších předpisů)*

Sociální stát (welfare state)

Forma organizované moci, která prostřednictvím sociálního zákonodárství a institucí

- Garantuje základní příjem
- Poskytuje sociální dávky
- Zajišťuje realizaci veřejných sociálních služeb

Předpoklady pro vznik sociálního státu – nástup moderní společnosti

Společenské faktory vzniku sociálního státu

- **Industrializace** (pokles zaměstnanosti v zemědělství, nárůst významu kvalifikované pracovní síly)
- **Růst obyvatelstva a jeho měnící se struktura**
- **Vzestup národních států** (centralizace moci a nárůst státní byrokracie)
- **Rozvoj demokracie a politického občanství**

Obecné tendence vývoje sociální politiky

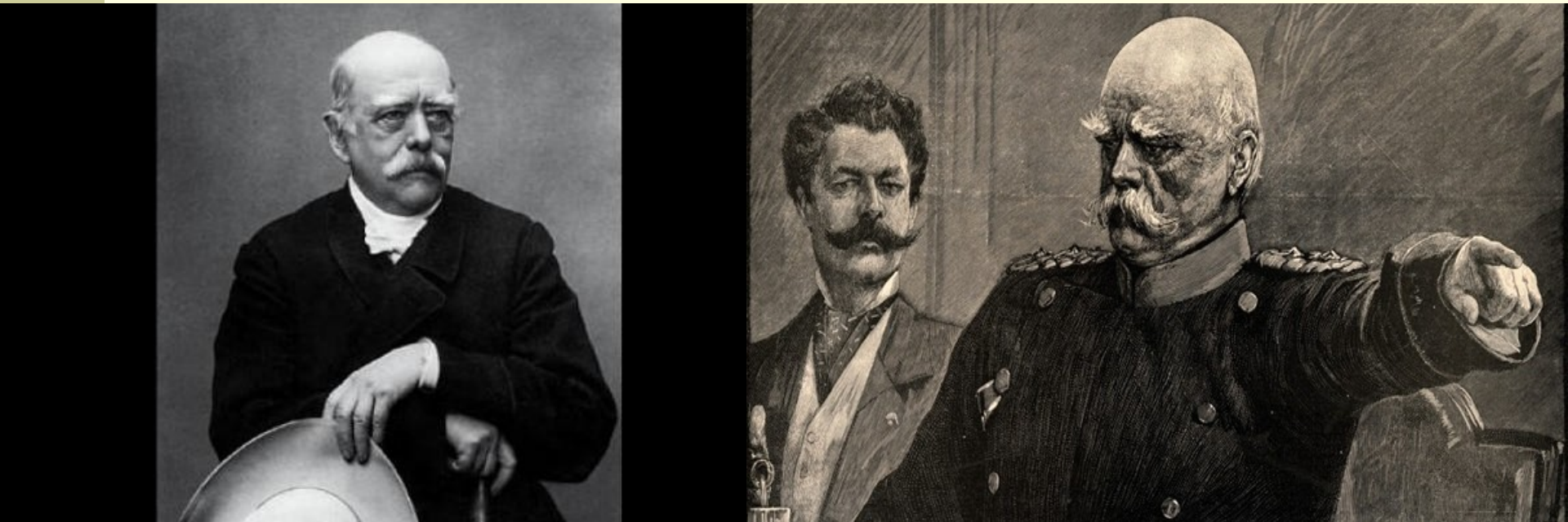
- Přejchod od individuálních a lokálních aktivit (rodin nebo obcí) se k aktivitám, které organizuje a garantuje stát
- Přejchod od jednotlivých opatření k systémovému řešení sociálních problémů

Etapy vývoje sociální politiky

- I. **Převaha chudinské péče** (do poslední čtvrtiny 19. století)
- II. **Rozmach povinného sociálního pojištění** (konec 19. století a I. polovina 20. století)
- III. **„Zlatá éra“ sociálního státu, nárůst sociálních výdajů** (po r. 1945)
- IV. **Krize sociálního státu** (od 70. let 20. století)

Otto von Bismarck a jeho sociální reforma

„Cukr (sociální pojištění) a „bič“ (perzekuce sociální demokracie)

Motivace k zavedení pojištění

- Dopady hospodářská krize (1873)
- Nefunkčnost dosavadní chudinské péče
- Snaha potlačit rostoucí vliv socialistického hnutí
- Snaha posílit vlastní mocenské postavení v německém parlamentu

Výsledek sociální reformy

V 80. letech 19. století byly zavedeny tři druhy sociálního pojištění:

- **Nemocenské**
- **Úrazové**
- **Starobní a invalidní** (výše penzí byla odvozována od předchozích příjmů)

Shrnutí

- Vznik moderní sociální politiky umožnil nástup moderní industriální společnosti.
- Je vymežováno několik etap vývoje sociální politiky – doba převahy chudinské péče, éra sociálního pojištění, „zlatá léta“ sociálního státu, krize sociálního státu.
- Mezníkem ve vývoji moderní sociální politiky se stala sociální reforma zavedená v Německu v 80. letech 19. století, jejímž výsledkem bylo zavedení sociálního pojištění (nemocenského, úrazového, starobního a invalidního).